

การบริหารจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
Administration Learning Management Local wisdom of Ban Piang Luang
School in Wiang Haeng District under Chiang Mai Primary Educational
Service Area Office 3

ศุภาชีตา ลุงหม่อง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

E-mail: suparsita7979@gmail.com

จันทฉาย ยมสูงเนิน

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

E-mail: Jun999_@hotmail.co.th

ธีระภัทร ประสมสุข

อาจารย์ประธานหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

E-mail: teerapat@northcm.ac.th

Suphasita lungmong

Student, Master of Educational Program in Educational Administration,

North - Chiang Mai University

Junchai Yomsoongnern

Lecturer, Master of Educational Program in Educational Administration,

North - Chiang Mai University

Teerapat Prasomsuk

Academic Program Chair in Educational Administration,

North - Chiang Mai University

รับเข้า : 30 มีนาคม 2566 แก้ไข : 25 เมษายน 2566 ตอบรับ : 27 เมษายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 และเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียง

หลวง อำเภอเวียงเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน บุคลากรครู จำนวน 43 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 13 คน และศึกษานิเทศก์ 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.60$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.57$) และด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.40$) ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงเหนือ ด้านหลักสูตรท้องถิ่น คือ จัดอบรมการวัดและประเมินผลการใช้ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ให้กับคณะครูในโรงเรียนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นจากหน่วยงานต้นสังกัด ด้านการจัดการเรียนรู้ คือ ส่งเสริมการประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีทักษะกระบวนการคิดและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การบริหารการจัดการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนบ้านเปียงหลวง

Abstract

This research aimed to investigate the current state of local wisdom learning management at Ban Piang Luang School in Wiang Haeng District, under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, and to propose guidelines for its further development. The study population consisted of 60 participants, including one school director, two deputy directors, 43 teachers, 13 school committee members, and one supervisor. Research instruments comprised questionnaires and interviews, with data analyzed through content analysis.

The findings indicated that the overall administration of local wisdom learning management was at a high level ($\mu = 4.44$). Considering individual aspects, the highest-rated dimension was the local curriculum ($\mu = 4.60$), followed by learning management

($\mu = 4.57$), and local wisdom learning resources ($\mu = 4.40$). Based on the results, three main development guidelines were proposed. First, for the local curriculum, the school should provide training on measurement and evaluation, particularly in the use of innovative media, technology, and learning resources, for both teachers and local wisdom instructors. Additionally, the implementation of the local curriculum should be regularly monitored and evaluated by the relevant authorities. Second, in terms of learning management, the school should promote authentic assessment methods aligned with learners' competencies, emphasizing student-centered approaches that foster critical thinking and practical application in daily life. Third, regarding learning resources, the school should develop a modernized information storage system and establish local wisdom learning centers as repositories of diverse knowledge, while ensuring regular evaluation of their effectiveness. In conclusion, the study highlights that effective administration of local wisdom learning requires a strong curriculum foundation, learner-centered teaching, and modernized resource management. The proposed guidelines provide practical directions for enhancing the integration of local wisdom into educational management, thereby contributing to both academic quality and the preservation of cultural heritage.

Keywords: the administration learning management, local wisdom, Ban Piang Luang School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ระบุไว้ในหมวดที่ 1 มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อัน เป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542: 3)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดลักษณะของภูมิปัญญาไทยไว้ 11 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเกษตรกรรม 2) ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม 3) ด้านการแพทย์แผนไทย 4) ด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน 6) ด้านสวัสดิการ 7) ด้านศิลปกรรม 8) ด้านการจัดการองค์กร 9) ด้านภาษาและวรรณกรรม 10) ด้านศาสนาและประเพณี 11) ด้านการศึกษา การนำภูมิปัญญาไทยกลับสู่การศึกษาสามารถจัดได้โดยการส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาในสถานศึกษา โดยเปิดกว้างให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการนำภูมิปัญญาไทยถ่ายทอดให้กับนักเรียน ทั้งในด้านการจัดหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย การให้คำปรึกษาในแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น หรือการนำบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้กับนักเรียนในโอกาสต่าง ๆ หรือการที่โรงเรียนนำองค์ความรู้ในท้องถิ่น เข้ามาสอนสอดแทรกในทุกเนื้อหาวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544: 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กำหนดให้การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติหลักสูตรแกนกลางการศึกษามาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายพัฒนาเด็กและเยาวชนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสอดคล้องตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 20-23)

โรงเรียนบ้านเปียงหลวงตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ บ้านเปียงหลวง ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ชชาติพันธุ์ ที่ประกอบไปด้วย ลีซู จีนคะชาชาติ และไทยใหญ่ เป็นต้น โรงเรียนบ้านเปียงหลวงยังเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านหลักสูตรท้องถิ่นโดยมีการบริหารจัดการผ่านศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งด้านหลักสูตร แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งโรงเรียนบ้านเปียงหลวง ยังขาดความต่อเนื่องในการจัดทำเอกสาร หลักฐาน สารสนเทศ แผนที่ความรู้ และการจัดระบบการจัดการความรู้ของแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จึงทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านเปียงหลวง โดยยังไม่สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพทั้งด้านของการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ไม่มีความต่อเนื่องของการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการย้ายสถานศึกษาของทั้งครูผู้สอนและนักเรียน อีกทั้งครูภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนมากมีอาชีพทางการเกษตรจึงไม่มีเวลาในการเข้ามาในห้องความรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ทำให้การบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการออกแบบ

หน่วยการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านเปียงหลวงยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้เท่าที่ควร (SAR โรงเรียนบ้านเปียงหลวง, 2564: 29)

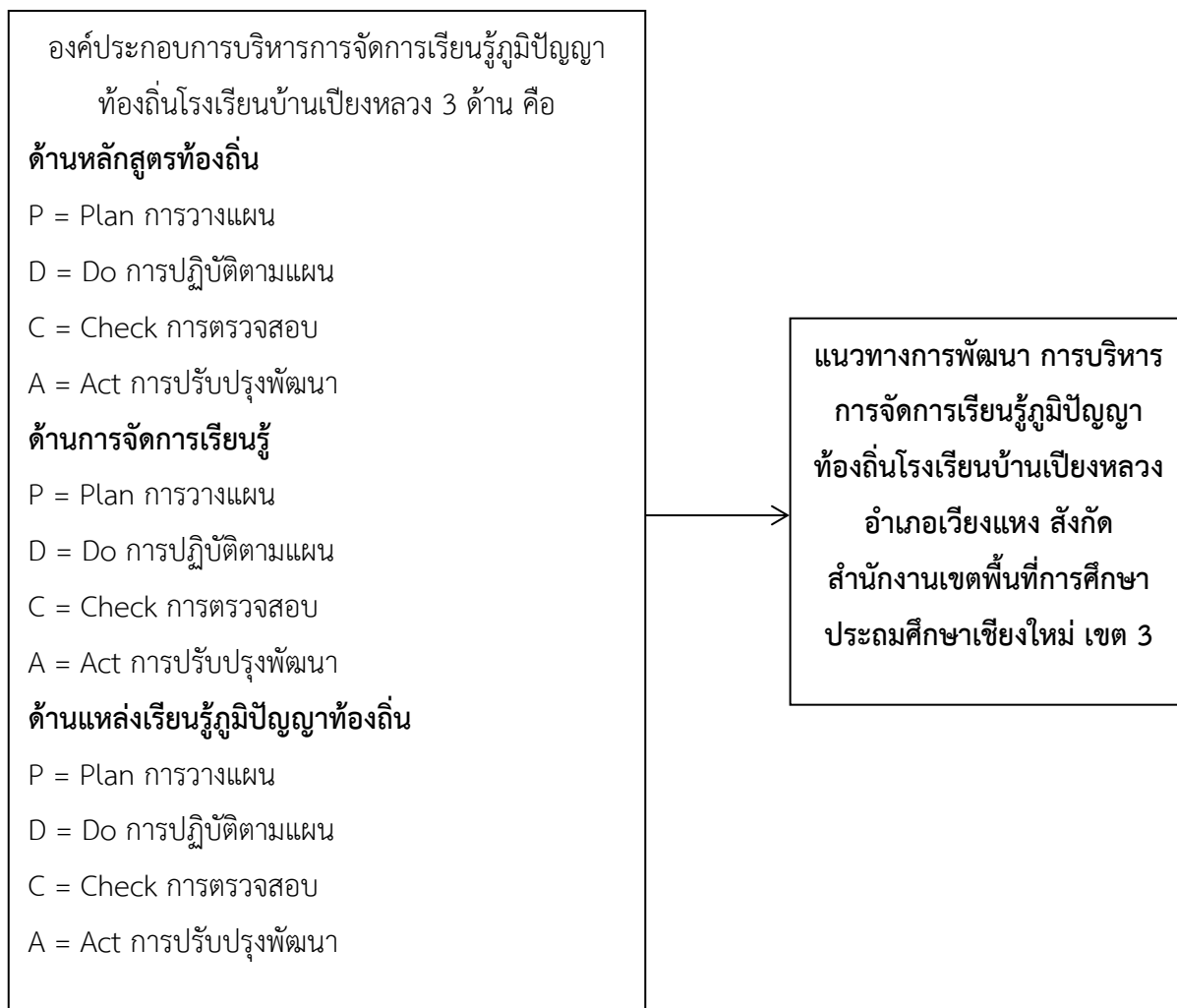
กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นกระบวนการบริหารที่มีการปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่องและใช้ควบคุมคุณภาพการทำงานให้เป็นระบบ บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาวิธีการทำงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสุวรรณ กันทะปิง (2562: 45-46) ได้สรุปว่า วงจรคุณภาพ เป็นกระบวนการวางแผน (Plan) การนำไปปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) และปรับปรุงพัฒนา (Act) อยู่เสมอ ดังนั้นการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) อย่างต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูบุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่ใช้กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ (PDCA) ในการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องหรือหลายรอบ โดยไม่มีที่สิ้นสุด (Multiple Loop) เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ทำให้สถานศึกษาเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ บุคลากรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปรับปรุง วิธีการทำงานเพื่อพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน ช่วยสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในสถานศึกษา สามารถประเมินตนเอง มีข้อมูลที่เป็นจริงและพร้อมต่อการตรวจสอบ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยใช้กระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามแนวคิดของเดมมิง (Deming) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) การปรับปรุงพัฒนา (Act) อยู่เสมอ และนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการบริหารการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านเปียงหลวงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนา การบริหารการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ศึกษาข้อมูลด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการจัดการเรียนรู้ และ ด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ PDCA ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 รายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามออก ผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน มีเนื้อหาและรูปแบบ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบตรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ใน 3

ด้าน คือ 1. ด้านหลักสูตรท้องถิ่น 2. ด้านการจัดการเรียนรู้ 3. ด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ (PDCA)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับประเด็นปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จัดทำแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรท้องถิ่น 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหา รวมทั้งข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด องค์ประกอบเพื่อทำนัยสัมพันธ์เฉพาะในการวิจัย ซึ่งเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป โดยแบบสอบถามมีค่า IOC รายข้อ ระหว่าง 0.67-1.00

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

6. นำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ประกอบด้วย ครูผู้สอนโรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ จำนวน 15 คน และครูผู้สอนโรงเรียนบ้านม่วงปือก จำนวน 15 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ (Try Out) แล้ว มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธี Cronbach's Alpha Coefficient ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

8. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยต่อไป

ขั้นที่ 2 การสร้างแบบสัมภาษณ์

นำประเด็นคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในแต่ละด้านของด้านหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามชุดแรก มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษารายละเอียดของแบบสอบถามที่นำไปเก็บข้อมูลจากประชากร

ตอนที่ 2 พิจารณาค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดในแต่ละด้านจากประเด็นคำถามในตอนต้นที่ 2

ตอนที่ 3 นำประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดมากำหนดเป็นกรอบในการสัมภาษณ์

2.1 สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง ที่จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไข ให้ความตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

2.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนในระดับมหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 ท่าน

2.3 จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 6 คน ประกอบด้วย 1. ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน 2. รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน 3. หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน 4. ครูผู้สอนที่มีตำแหน่งครูชำนาญการ จำนวน 1 คน 5. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน 6. ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 6 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ทำเรื่องขออนุญาตจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการทำวิจัย

2. ทำเรื่องขออนุญาตจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเปียงหลวง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยรวมและรายด้าน นำเสนอในรูปแบบตารางแล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาและนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปสรุปผล และอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
โรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงใหม่ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล
		μ	σ	
1	ด้านหลักสูตรท้องถิ่น	4.60	0.62	มากที่สุด
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.57	0.66	มากที่สุด
3	ด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.40	0.81	มาก
โดยรวม		4.44	0.81	มาก

การบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยรวม อยู่ใน ระดับมาก ($\mu=4.44$, $\sigma=0.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.60$, $\sigma=0.82$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.57$, $\sigma=0.66$) และด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.40$, $\sigma=0.81$) ตามลำดับ

จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดในตอนที 3 พบว่า

ด้านหลักสูตรท้องถิ่น มีปัญหาการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ อย่างไม่ต่อเนื่อง ปัญหาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในท้องถิ่น การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นไม่ต่อเนื่อง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่ไม่หลากหลาย

ด้านการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาการประเมินการวัดผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่ยังไม่หลากหลาย เหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีน้อย ไม่เน้นทักษะกระบวนการคิด และยังไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ การประเมินผลการเรียนรู้อยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในบางด้าน

ด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีปัญหาระบบและวิธีการจัดเก็บข้อมูล สถานที่ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนใกล้เคียงยังไม่เป็นปัจจุบัน การจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังไม่หลากหลาย การติดตามผลการดำเนินงานไม่มีความต่อเนื่อง ข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

2. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ด้านหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า มีแนวทางพัฒนา คือ จัดฝึกอบรมเรื่องการวัดและประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ให้กับคณะครูในโรงเรียนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เปิดบ้านวิชาการ แสดงผลงานการใช้หลักสูตรท้องถิ่นให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมประเมินผลงานการใช้หลักสูตรท้องถิ่น มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นจากหน่วยงานต้นสังกัด จัดทำปฏิทินการนิเทศกำกับติดตามนำเสนอผู้ปกครอง และพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้คงความเป็นท้องถิ่นแต่มีรูปแบบที่ทันสมัย

ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีแนวทางพัฒนา คือ ส่งเสริมครูผู้สอนประเมินผลตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีทักษะกระบวนการคิดและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning สามารถค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง สร้างความเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้การทำงานควบคู่กับการสร้างเสริมสมรรถนะผู้เรียนไปพร้อมกัน

ด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า มีแนวทางพัฒนา คือ มีแผนนำเทคโนโลยีมาพัฒนาระบบการเก็บข้อมูลสารสนเทศศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปวัฒนธรรม อาหาร การแต่งกายของท้องถิ่น ฯลฯ ให้ทุกคนสามารถเข้ามาศึกษาได้ พัฒนาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นความสนใจของนักเรียน ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 สามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

การบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่ามีการปรับปรุงและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรท้องถิ่น

จัดทำสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรท้องถิ่น และศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน และชุมชน มาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ปฏิญญา จริตไทย (2559: 72-73) ศึกษาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา พบว่า บทบาทผู้บริหารในการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสมกับหลักสูตรและการเรียนการสอน รองลงมา คือ พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดอบรมเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับหลักสูตร

ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียน มีทักษะกระบวนการคิด ค้นพบองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถแก้ปัญหาได้ จัดทำรายวิชาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น ออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ถิรวัฒน์ ไกลภัย (2565: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ยั่งยืนสำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุม จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ควรประกอบด้วย 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้ ในที่นี้ขอยกประเด็นที่ 1 มาเพียงประเด็นเดียว คือ ประเด็นการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การผลิตและการใช้สื่อ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 3) การวัดและการประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย และ 4) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และดำเนินงานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในและนอกสถานศึกษา ปรับปรุง การดำเนินงานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับ กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2560: บทคัดย่อ) ศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ปิยะพรพิทยา ครอบคลุมกระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA พบดังนี้ 1) การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล (Check) คือ การวางแผนการนิเทศติดตามกำกับและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในการ

จัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการแก้ไข ปัญหา อุปสรรค ในระหว่างดำเนินการให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด 2) การพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Act) คือ มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบหลังจากที่ได้รับการนิเทศติดตามการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อผู้เรียนให้มากที่สุด

จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ด้านหลักสูตรท้องถิ่น มีปัญหาการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปัญหาการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการไม่ที่หลากหลายของหลักสูตรท้องถิ่น สอดคล้องกับ จินตนา ไจมา (2559: 95-96) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 พบว่า ปัญหาที่สำคัญ คือ 1) วิทยากรท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนน้อย 2) นักเรียนให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน หลักสูตรท้องถิ่นน้อย 3) ไม่มีความชัดเจนในการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น

ด้านการจัดการเรียนรู้ ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่ยังไม่หลากหลาย ปัญหาการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่เน้นทักษะกระบวนการคิด ไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ปัญหาการประเมินผลการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในบางด้าน สอดคล้องกับ เกศรา ตุ่มคำ (2562: 64) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านแม่ชะบุ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ตามกระบวนการ PDCA พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่พบ คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้บางรายวิชาไม่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา นักเรียน และชุมชน แผนการจัดการเรียนรู้บางแผนไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ครูใช้สื่อการสอนไม่หลากหลาย ครูใช้กระบวนการวัดผลประเมิน แบบวัดผลประเมินผลไม่หลากหลาย การใช้แบบวัดผลประเมินผลแบบเดียวกันกับนักเรียนทุกคนและหลายกลุ่ม

ด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาการจัดเก็บข้อมูล สถานที่ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในและนอกสถานที่ยังไม่เป็นระบบและเป็นปัจจุบันการติดตามผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่มีความต่อเนื่อง ข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่เป็นปัจจุบันและไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ปฐวี มณีวงศ์ (2558: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่ พบว่า ปัญหาที่สำคัญ คือ ขาดการประชุมวางแผนโครงการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดแคลนบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดการนิเทศ

ตรวจสอบ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นบางแห่งอยู่ห่างไกล

2. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ด้านหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า มีแนวทางการพัฒนา คือ จัดฝึกอบรมเรื่องการวัดและประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ให้กับคณะครูในโรงเรียนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และมีส่วนร่วมประเมินผลงานการใช้หลักสูตรท้องถิ่น มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นจากหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับ สุวรรณ กันทะปิง (2562: 101-105) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแม่กอนใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คือ ผู้บริหารต้องประชุมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยจัดหาวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรมาให้ความรู้แก่ครูและส่งเสริม มีนโยบายให้ครูจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล มีการวิเคราะห์จุดดี จุดด้อย ของหลักสูตรเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนา ให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่ดีและทันสมัยอย่างน้อยปีละครั้ง

ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีแนวทางการพัฒนา พบว่า คือ ส่งเสริมครูผู้สอนประเมินผลตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีทักษะกระบวนการคิดและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active learning สามารถค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง สร้างความเชื่อมโยง แหล่งเรียนรู้ การทำงาน ควบคู่กับการสร้างเสริมสมรรถนะผู้เรียนไปพร้อมกัน สอดคล้องกับ จุรีพร มุลณี (2565: 72-73) ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ พบว่า โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียน รองลงมา คือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และครูใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ ยกเว้น ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ใน ระดับมากที่สุด และครูสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมระหว่างการจัดการเรียนรู้อยู่ใน ระดับมากที่สุด

ด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า มีแนวทางการพัฒนา คือ มีแผนนำเทคโนโลยีมาพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปวัฒนธรรม อาหาร การแต่งกายของท้องถิ่น ฯลฯ ให้ทุกคนสามารถเข้ามาศึกษาได้ พัฒนาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นความสนใจของนักเรียน ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ กุ๊เกียรติ แดงสีดา (2563: 70-72) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการวางแผน (Plan) สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาองค์ความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล แต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน วางแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาตามความต้องการของผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและเทคโนโลยีในปัจจุบัน วางแผนให้บุคลากรในสถานศึกษานำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสร้างความเข้าใจการนำข้อมูลใน Big Data ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการจัดหาอุปกรณ์ และเครื่องมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอจากการวิจัย

1. สถานศึกษาควรติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
2. สถานศึกษาควรมีระบบจัดเก็บ ข้อมูล สถานที่ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน
3. ครูควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
4. ครูควรประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
5. ครูควรจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีทักษะกระบวนการคิด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนบ้านเปียงหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
2. ควรศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนทัศน์แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านเปียงหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์. (2560). แนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะมหาราชาธิราช (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กู้เกียรติ แดงสีดา. (2563). แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาคุณกิจจิตต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์).
- เกศรา ตุ่มคำ. (2562). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านแม่ชะบุ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ตามกระบวนการ PDCA (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- จินตนา ไจมา. (2559). การศึกษาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- จรีพร มุลณี. (2565). ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกริก).
- ถิรวัฒน์ ไกลภัย. (2565). แนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปฎิญา จริตไทย. (2559). การศึกษาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- ปฐวี มณีวงศ์. (2558). การบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา, ฉบับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.
- โรงเรียนบ้านเปียงหลวง. (2564). รายงานการประเมินตนเอง Self Assessment Report: SAR โรงเรียนบ้านเปียงหลวง ปีการศึกษา 2564. เชียงใหม่: โรงเรียนบ้านเปียงหลวง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2544). *ครุภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 1 ภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ลาดพร้าว.

สุวรรณี กันทะปิง, & สายฝน แสนใจพรม. (2562). *แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแม่กอนใน อำเภอเชียงดาว* (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).